

ŠIAULIŲ KULTŪROS CENTRAS

3	0	2	2	9	6	7	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---

(įstaigos kodas)

DARBUOTOJO, VAIRUOJANČIO TARNYBINĮ AR NUOSAVĄ AUTOMOBILĮ DARBO REIKALAIS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 4

I. BENDROJI DALIS

1. Vairuoti tarnybinį/nuosavą automobilį darbo reikalais, pagal poreikį nusivežti darbo priemones, į darbų atlikimo vietas, gali 18 m. asmuo, turintis teisę vairuoti atitinkamos kategorijos automobilį, pasitikrinęs sveikatą, išklauses darbų bei gaisrinės saugos instruktavimus.
2. Darbuotojo darbo ir poilsio režimas:
  - 2.1. darbo laiko norma 40 valandų per savaitę, (neskaitant papildomo darbo, viršvalandžių) nebent darbo teisės normos nustato sutrumpintą darbo laiką ar šalys susitaria dėl ne viso darbo laiko;
  - 2.2. vidutinis darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per kiekvieną septynių dienų laikotarpį negali būti ilgesnis kaip 48 valandos (neįskaitant darbo pagal susitarimą dėl papildomo darbo laiko);
  - 2.3. darbo laikas, įskaitant viršvalandžius ir darbą pagal susitarimą dėl papildomo darbo negali būti ilgesnis kaip 12 val., neįskaitant pietų pertraukos, ir 60 val. per kiekvieną septynių dienų laikotarpį;
  - 2.4. negali būti dirbama daugiau kaip šešias dienas per septynias paeilui einančias dienas;
  - 2.5. dirbant pagal suminę darbo laiko apskaitą, maksimalusis darbo laikas (įskaitant viršvalandžius, tačiau neįskaitant darbo pagal susitarimą dėl papildomo darbo), vidutiniškai per septynių dienų laikotarpį negali būti ilgesnis kaip 48 valandos, skaičiuojant per apskaitinį laikotarpį.
  - 2.6. darbuotojui suteikiamos fiziologinės pertraukos pagal poreikį ir specialios pertraukos, dirbant lauke ar nešildomose patalpose, profesinės rizikos sąlygomis, dirbant sunkų fizinį darbą;
  - 2.7. pertrauka pailsėti ir pavalgyti, ne vėliau kaip po 5 darbo valandų. Jos trukmė ne trumpesnė nei 30 min. ir ne ilgesnė kaip 2 val. (nebent susitarta dėl suskaidytos darbo dienos laiko režimo);
  - 2.8. kasdienio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo pamainų trukmė negali būti trumpesnė kaip 11 val. iš eilės, o per 7 paeilui einančių dienų laikotarpį darbuotojui turi būti suteiktas bent 35 valandų nepertraukiamo poilsio laikas. Jeigu darbo dienos trukmė daugiau kaip 12 val., bet ne daugiau kaip 24 val., nepertraukiamojo poilsio tarp darbo pamainų laikas negali būti mažesnis negu 24 valandos.
3. Pranešimo apie nelaimingą atsitikimą tvarka:
  - 3.1. nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, jei gali, pranešti Centro direktoriui ar įgaliotam asmeniui;
  - 3.2. pamačius arba sužinojus, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, suteikti nukentėjusiajam pirmąją pagalbą, jei reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą bendruoju pagalbos telefonu 112. Pranešti apie nelaimingą atsitikimą Centro direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui;
  - 3.3. kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, darbo vieta ir įrenginių būklė turi likti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei dėl to kyla pavojus aplinkui esančių darbuotojų gyvybei ar sveikatai, galima daryti tik būtinus pakeitimus apie tai surašant aktą;
  - 3.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, kreiptis į gydymo įstaigą ir nedelsiant pranešti Centro direktoriui, ar jo įgaliotam asmeniui.
4. Pranešimo apie darbo metu pastebėtus trūkumus tvarka – savavališkai nešalinti darbo priemonių, įrenginių ir pastatų gedimų, juose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų gedimų; nedelsiant pranešti Centro direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui, apie darbo ir darbų saugos priemonių gedimus, apie padėtį darbo vietose, darbo patalpose, pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai.

5. Darbuotojas gali atsisakyti dirbti – darbus, kuriuos saugiai atlikti neapmokytas; jeigu įrankiai, įrenginiai techniškai netvarkingi; darbo aplinka kelia pavojų sveikatai ir gyvybei; jei kolektyvinės apsaugos priemonės neužtikrina darbuotojo apsaugos nuo rizikos veiksnių, o asmeninės apsaugos priemonės neišduotos; jei asmeninės apsaugos priemonės netvarkingos, nepatikrintos, neišbandytos.
6. Asmens higienos reikalavimai – dirbti tik su tvarkingais, švariais drabužiais, avalyne; rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis, nelaikyti maisto produktų darbo vietoje ir nevalgyti.
7. Už šios instrukcijos nevykdymą, darbuotojui taikoma LR įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

8. Profesinės rizikos veiksniai:
  - 8.1. keliu judančios transporto priemonės, pėstieji;
  - 8.2. galimas žmonių, gyvūnų, sustojusių neapšviestų transporto priemonių, kitų daiktų staigus pasirodymas važiuojamoje kelio dalyje;
  - 8.3. slidus, duobėtas kelias, pavojingi kelio vingiai ir susiaurėjimai, stačios nuokalnės ir įkalnės;
  - 8.4. vairavimo klaidos (neteisingai įvertinta situacija kelyje, nepasirinktas saugus greitis);
  - 8.5. vairavimas esant nuovargiui ir mieguistai būklei;
  - 8.6. padidinta regėjimo įtampa;
  - 8.7. kraujinių kėlimas ir tvarkymas rankomis;
  - 8.8. išmetamų variklio dujų ir kuro garų poveikis;
  - 8.9. sąlytis su naftos produktais, antifrizo, stabdžių skysčiu;
  - 8.10. blogos oro sąlygos;
  - 8.11. priverstinė kūno padėtis;
  - 8.12. gaisro ir sprogo pavojus;
  - 8.13. automobilio vairavimas apsvaigus nuo alkoholio, narkotikų ar kitokių toksinių preparatų;
  - 8.14. didesnė už leistiną vibracija dėl prastų automobilio amortizatorių, netinkamos sėdynės.
9. Eksploatuojami automobiliai turi būti techniškai tvarkingi, pilnai sukomplektuoti, automobilių techninė būklė turi užtikrinti saugų jų darbą linijoje, atitikti Automobilių transporto techninės eksploatacijos, Kelių eismo taisyklių reikalavimus.
10. Vadovaujantis „Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų“ reikalavimais, darbuotojui gali būti nemokamai išduodamos asmeninės apsauginės priemonės.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

11. Kasdien prieš pradėdant vairuoti automobilį, reikia patikrinti automobilio techninę būklę: ar tvarkingi stabdžiai, vairo mechanizmas, šviesos ir garso signalai, akumuliatorius, padangos.
12. Techninė padangų būklė turi užtikrinti saugų automobilio riedėjimą. Lengvojo automobilio padangų protektoriaus rašto gylis turi būti ne mažesnis kaip 1,6 mm. Negalima naudoti pažeistų padangų, taip pat padangų su išsiskleidusiais karkaso sluoksniais. Negalima montuoti ant lengvojo automobilio priekinės ašies antrą kartą restauruotų padangų.
13. Patikrinti, ar veikia stiklo valytuvai (ypač nepalankiomis oro sąlygomis).
14. Patikrinti, kiek yra degalų, stabdžių skysčio, apžiūrėti, ar neteka pro nesandarias vietas automobilio degalai, tepalai, aušinimo skystis.
15. Patikrinti, ar yra visi reikalingi įrankiai, ar tvarkingi saugos diržai, vaistinė, vilktis, gesintuvas. Negalima gesintuvo ir vaistinės laikyti automobilio bagažinėje.
16. Pastebėjęs bet kokius trūkumus, vairuotojas turi juos pašalinti arba apie tai pranešti Centro direktoriui. Draudžiama vairuoti techniškai netvarkingą automobilį.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

17. Vairuotojas privalo vykdyti Centro darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, tiesioginio vadovo nurodymus, dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti saugiai yra instruktuoatas. Laikytis automašinos eksploataavimo instrukcijos, dirbti tik su tvarkingais įrenginiais. Palaikyti tvarką ir švarą. Vykdyti kelių eismo taisyklių reikalavimus. Draudžiama perduoti automobilį vairuoti kitam asmeniui.
18. Išvažiudamas vairuotojas turi pasiimti vairuotojo pažymėjimą, automobilio registravimo dokumentus, techninės apžiūros taloną, ir kelionės lapą.
19. Įlipti ir išlipti iš automobilio reikia atsargai, nešokinėti, tvirtai laikytis rankomis už turėklo.
20. Draudžiama į Centro teritoriją įnešti alkoholinius gėrimus, būti Centre bei dirbti neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių, toksinių ar kitokių medžiagų.
21. Darbuotojas, vairuodamas automobilį, atsako už automobilyje vežamų keleivių saugumą, turi pasirinkti saugų važiavimo greitį, atidžiai stebėti situaciją kelyje, nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir kaip veikia visi mechanizmai.
22. Atsižvelgdamas į važiavimo greitį, meteorologines sąlygas ir kelio būklę, vairuotojas turi laikytis tokio atstumo nuo priekyje važiuojančio transporto, kad neatsitrenktų, jeigu teks stabdyti.
23. Aptikęs automobilyje gedimus, gresiančius saugiam eismui ir automobilio išsaugojimui, vairuotojas privalo imtis priemonių gedimams pašalinti, o jei tai neįmanoma – iškviesti specialiąsias autoserviso tarnybas gedimams pašalinti.
24. Keičiant automobilio ratą, būtina dėvėti apsauginę liemenę arba atšvaitus, sustoti lygioje vietoje, sustabdyti variklį, patraukti rankinį stabdį, įjungti pirmą pavarą. Prieš keliant automobilį domkratu, būtina užfiksuoti vieną jo ratą iš abiejų rato pusių pleištais, išlaipinti žmones (jei yra). Automobilio pakėlimui domkratą statyti ant tvirto, lygaus pagrindo arba po domkratu padėti specialius skydelius, užtikrinančius domkrato stabilumą padėti. Pakėlus automobilį domkratu, po automobilio kėbulu pastatyti išbandytas, atitinkančias automobilio svorį, atramas. Draudžiama būti po mašina, jei ji pakelta domkratu ir nėra paremta papildoma išbandyta atrama. Išlįsti ir palįsti po mašina galima tik ne į važiuojamąją kelio dalį.
25. Nuimant ir uždėdant agregatus arba ratus, būtina automobilio rėmą paremti specialiom atramom, po ratais padėti atramines kaladėles. Vietoj atramų naudoti plytas, medžio gabalus, kitus atsitiktinius daiktus draudžiama.
26. Jeigu perkaista automobilio aušinimo skystis, radiatoriaus dangtelį atsukti galima tik su pirštine ir stovėti prieš vėją, saugotis, kad nenuplikytų aušinimo skysčio garai.
27. Sugedus automobiliui, vilkti jį galima lanksčiai 4-6m ilgio vilktimi, pažymėta ryškiaspalvėmis vėliavėlėmis (skydeliais) arba standžiąja vilktimi, ne ilgesne kaip 4 metrai.
28. Vilkti draudžiama: transporto priemonę, sugedusiu vairo mechanizmu; lanksčiai vilktimi transporto priemonę per plikledį, kai pagrindiniai stabdžiai sugedę; standžia vilktimi transporto priemonę, kurios stabdžiai neveikia, be velkamosios transporto priemonės vairuotojo; užkėlus velkamos transporto priemonės dalį ant vežimėlio, jei velkamos transporto priemonės masė didesnė už pusę velkančios transporto priemonės masės; motociklais be priekabos ir tokius motociklus.
29. Vairuotojas gali palikti transporto priemonę tik pasirūpinęs, kad ji savaime nenuriedėtų ir ja nepasinaudotų kiti asmenys.
30. Užvažiavus ant estakados ar apžiūros duobės, reikia įjungti rankinį stabdį, po ratais padėti kaladėles, ištraukti raktelius iš degimo spynelės, užrakinti mašinos duris. Dirbant apžiūros duobėje, dėvėti apsauginius akinius.
31. Pernešamos elektros lempos turi būti su apsauginiu tinkleliu, tvarkingu lanksčiu laidu ir dielektrine rankena. Jos jungiamos į ne aukštesnės kaip 50 V įtampos tinklą, o dirbant pavojingomis sąlygomis, įtampa turi būti iki 12 V.
32. Išpilti tepalus iš automobilio agregatų galima tik į specialią tarą. Atsitiktinai išsiliejusius tepalus užpilti smėliu arba pjuvenomis ir supilti į tam skirtą tarą.
33. Reguluojant variklį uždaroje patalpoje, ant išmetamo vamzdžio užmaiti lankstų vamzdį, kuriuo dujos išmetamos į pastato išorę.

34. Atliekant smulkų automobilio remontą draudžiama užvesti variklį, kai reguliuojamos maitinimo ar uždegimo sistemos; tikrinti akumuliatorių trumpo sujungimo būdu; remontuoti automobilį jam judant ar dirbant varikliui.
35. Jei tenka vežti bet kokius reikmenis ar medžiagas, vairuotojas privalo žinoti krovinių tvarkymo rankomis, krovos organizavimo reikalavimus, patikrinti, ar viskas patikimai sudėta, pritvirtinta.
36. Iškrovus krovinius iš automobilio, viskas turi būti gerai išvaloma, kad būtų išvengta vienu medžiagų užteršimo kitomis. Jei pervežamų gaminių gamintojų yra nurodyta kaip šiuos gaminius transportuoti ir saugoti, privaloma laikytis tų nurodymų reikalavimų.
37. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė, kai kroviny s nuolat pernešamas per pamainą ar dirbant kitą darbą vyrams - iki 30 kg, moterims - iki 10 kg. Nešant krovinius vienas paskui kitą vorele, reikia išlaikyti tokį nuotolį, kad krisdamas kroviny s nekliudytų priekyje einančio. Nešant krovinius, vienas kitą lenkti draudžiama.
38. Sandėliuojant krovinius, sunkesnius dėti apačioje/apatinėse lentynose. Patikrinti, kad lentynos būtų pakankamai patvarios. Gaminiai, pakuotės ant lentynų turi būti sukrauti taip, kad jų galai neišsikištų už lentynų ribų. Į rietuves dėti vienos rūšies ir vienodų išmatavimų krovinius. Rietuvių šonai turi būti vertikalūs ir lygūs. Nekrauti rietuvių viena prie kitos. Atstumas tarp rietuvių turi būti ne mažesnis kaip 0,8 m, rietuvės aukštis neturi viršyti 2 m. Sandėliavimo vietose prieš durų angą atstumas tarp rietuvių iki durų turi būti ne mažesnis už durų plotį.
39. Priėjimai prie elektros skydinių ir skirstomųjų spintų turi būti tvarkingi ir neužkrauti. Jose ir 1 m atstumu nuo jų draudžiama laikyti bet kokias medžiagas. Atstumas nuo elektros šviestuvų iki sandėliuojamų degių medžiagų turi būti ne mažesnis kaip 0,5 m.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

40. Įvykus autoavarijai, su ja susijęs vairuotojas privalo:
- 40.1. nesukeldamas papildomo pavojaus, nedelsiant sustoti, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, o jeigu jos nėra arba ji neveikia – pastatyti avarinio sustojimo ženklą;
- 40.2. imtis reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pagalba nukentėjusiesiems, iškviešti greitąją medicinos pagalbą, jei to padaryti neįmanoma – pasirūpinti, kad pakeliui važiuojanti transporto priemonė nuvežtų nukentėjusiuosius į artimiausią gydymo įstaigą;
- 40.3. pranešti apie autoavariją policijai, draudimo įmonei, Centro direktoriui;
- 40.4. pasilikti autoavarijos vietoje ir stengtis išsaugoti avarijos ar nelaimingo atsitikimo vietą tokią, kokia ji buvo avarijos ar nelaimingo atsitikimo metu, kol bus pradėtas įvykio tyrimas, užrašyti autoavariją mačiusių liudininkų pavardes ir adresus, telefonus;
- 40.5. jei kitos transporto priemonės negali pravažiuoti, atlaisvinti važiuojamąjį kelio dalį, liudininkams matant užfiksavus transporto priemonės, su autoavarija susijusių daiktų padėtį.
41. Užsidegus automobilio varikliui, elektros laidams, gesinti ugnies židinių turimomis priemonėmis: gesintuvu, nedegiu audeklu, smėliu, žemėmis, vandeniu. Elektros laidus reikia atjungti arba nutraukti nuo akumulatoriaus. Jei reikia, kviešti ugniagesius bendruoju pagalbos telefonu 112.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

42. Pastatyti automobilį į jo saugojimo vietą ir užrakinti, kad kiti žmonės negalėtų juo naudotis. Laikant automobilį garaže, automobilio variklis gali veikti tik tada, kai į garažą įvažiuojama. Po to variklį sustabdyti, kad žmonės neapsinuodytų variklio išmetamosiomis dujomis.
43. Automobilį nuvalyti, įjungti signalizaciją, patalpą kurioje laikomas automobilis užrakinti. Apie darbo metu pastebėtus automobilio gedimus pranešti Centro direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui.

Instrukcijos projektą parengė UAB „Saugotyra“